SUHDANNEKATSAUS

Hannu Isotalo, Vuorineuvos, Hallituksen puheenjohtaja

Kuka hyötyy globalisaatiosta?

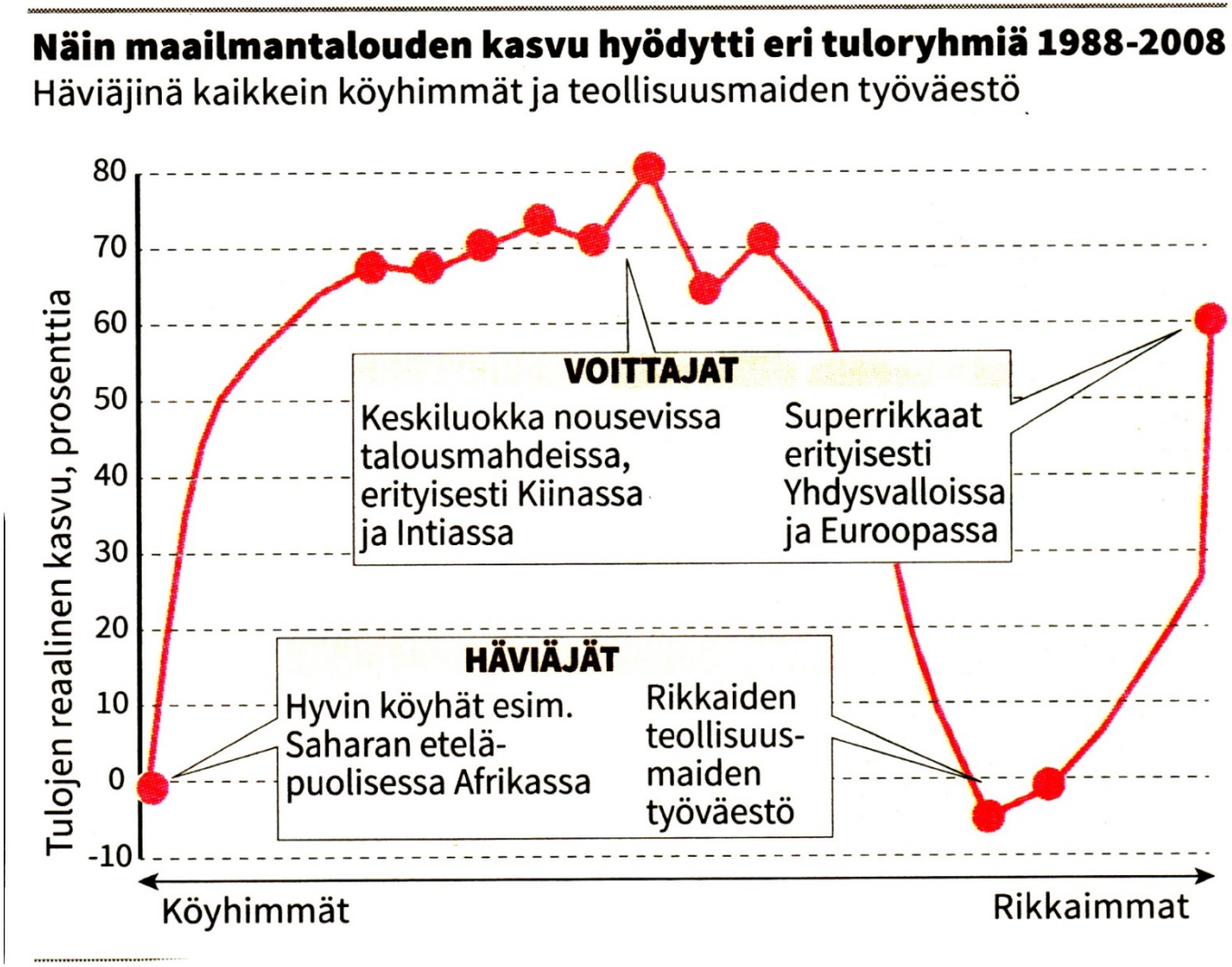

Kehittyvien markkinoiden vetovoima heikkenee

Figure 9 Average real wage index for emerging G20 countries, 2006–15

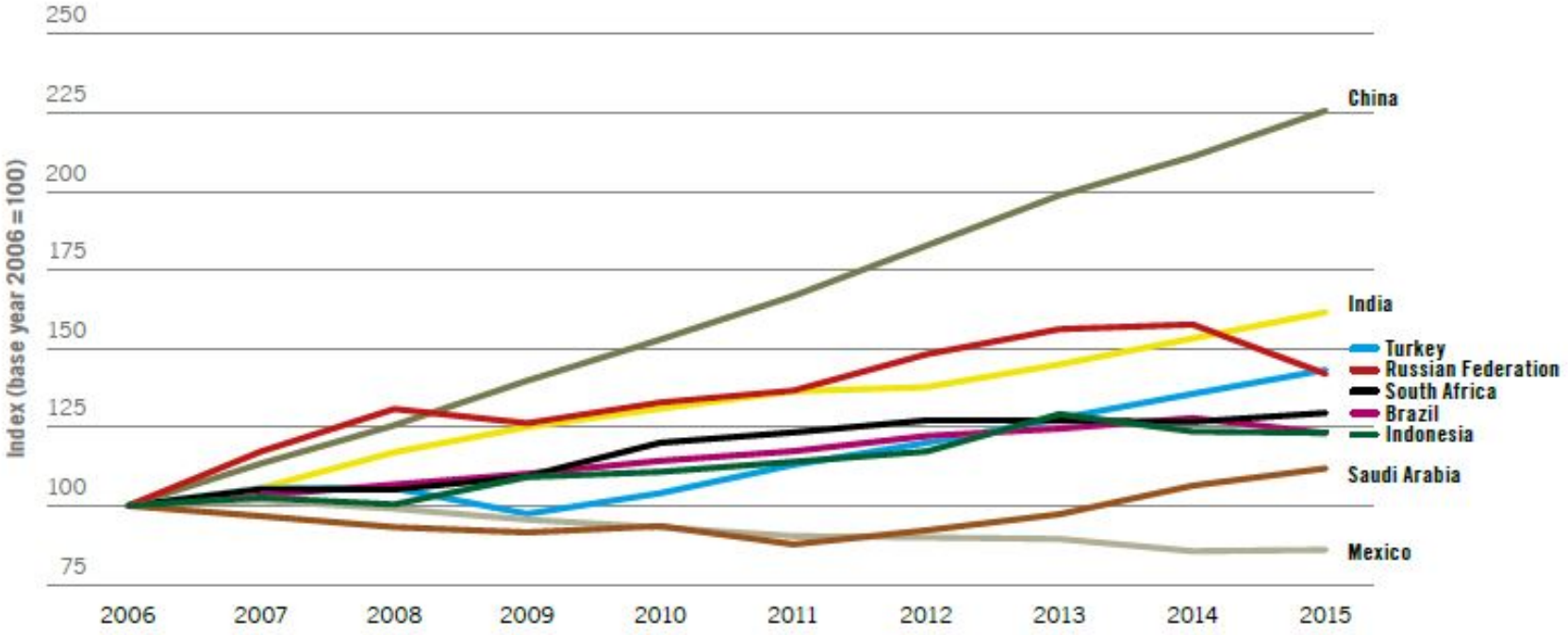

Globalisaation krapulavaihe

- **Nationalismi nousee esiin joka puolella**
  - Brexit
  - Populistiset liikkeet
  - Trump, vapaakauppa?
- **Ilmastonmuutos alkaa näkyä**
  - Kuivuudet, poikkeukselliset säät, sateet jne.
  - Biotalous, kierrätys, puhdistus- ja energiatalous kasvavat
- **Rauhattomuus lisääntyy**
  - Syyria, Ukraina ja Krimi, Pohjois-Korea, Venäjän aggression kasvu, pakolaiset ja maahanmuuttajat liikkeellä
- **It ja ennen kaikkea netti muokkaa kaikkea**
  - Tekoäly vasta tulossa
- **Ennustettavuus heikkenee, yllättäviä tapahtumia**
  - Ranskan ja Saksan vaalit?
  - Eu:n suunta?
  - Italian pankkikriisi
  - Kreikan tilanne
- **Talous kääntymässä maailmanlaajuisesti nousuun**

Ostopäälliköt arvaavat parhaiten

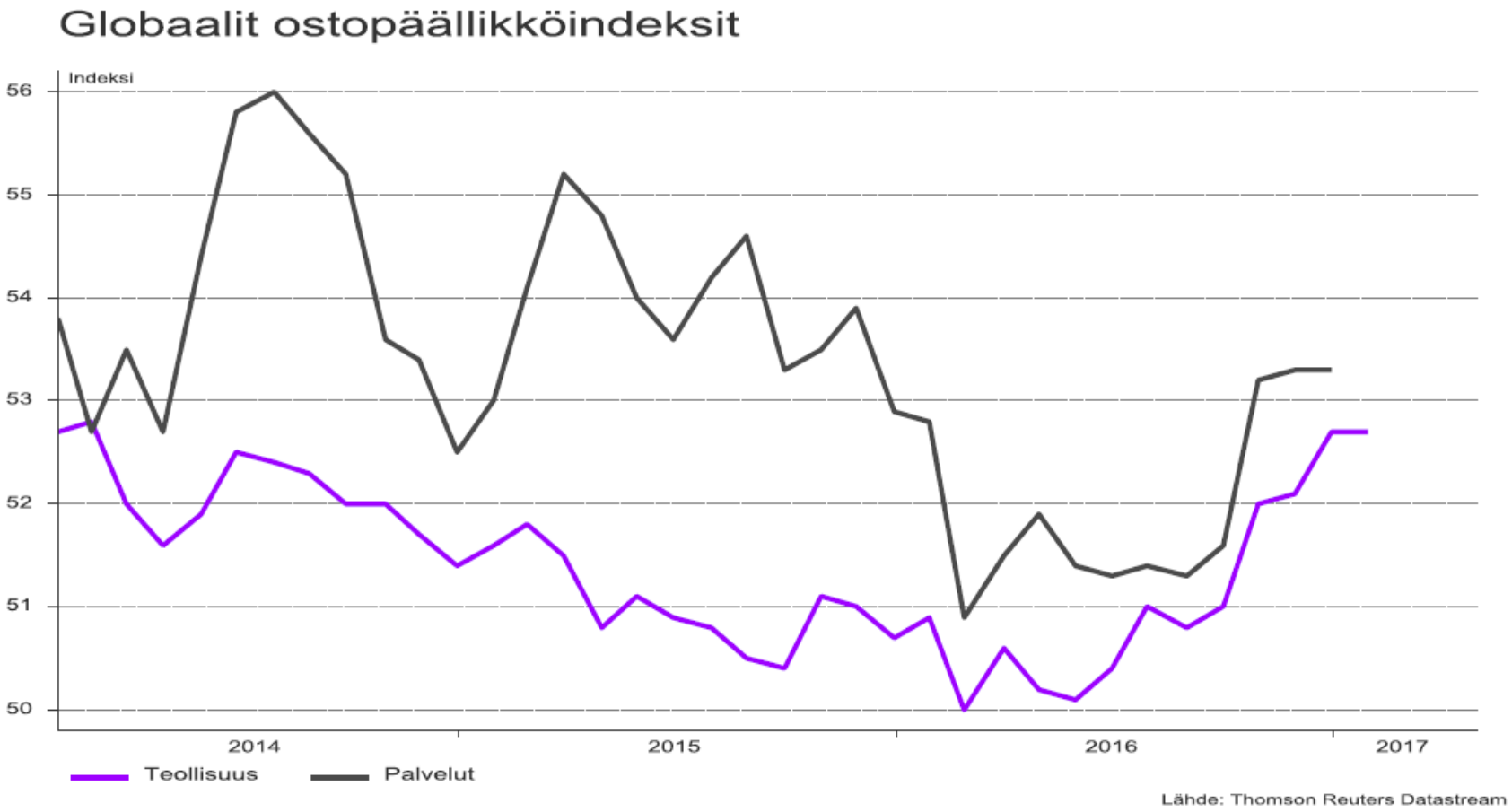

Työttömyys euroalueella on vähentynyt

Euroalueen kausivaihtelusta tasoitettu työttömyysaste vuosineljänneksittäin 2000–2016, prosenttia

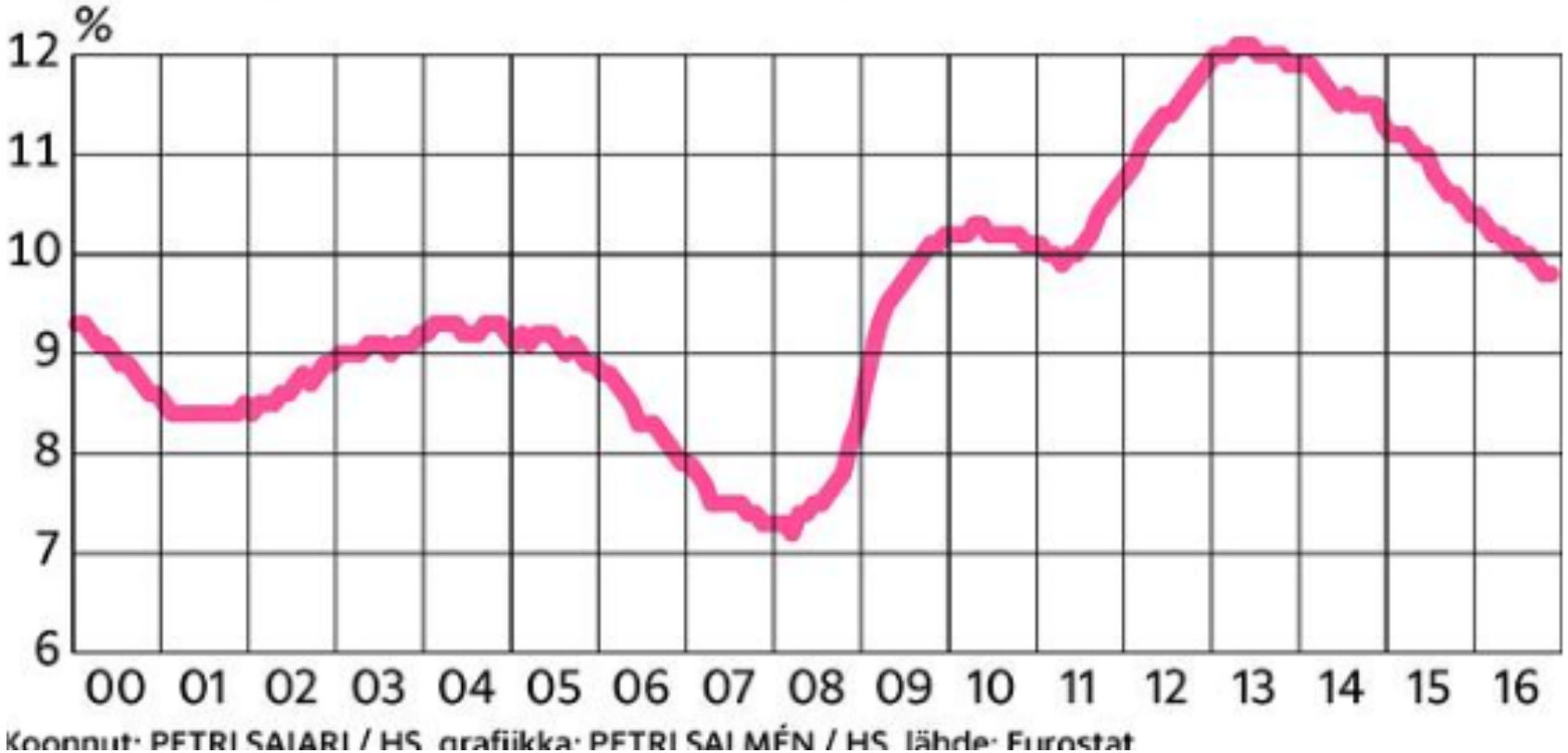

Koonnut: PETRI SAJARI / HS, grafiikka: PETRI SALMÉN / HS, lähde: Eurostat

Suomen Talous: Finanssikriisiä edeltäneet ylisuuret palkankorotukset sulaneet

Tilanne 2013:

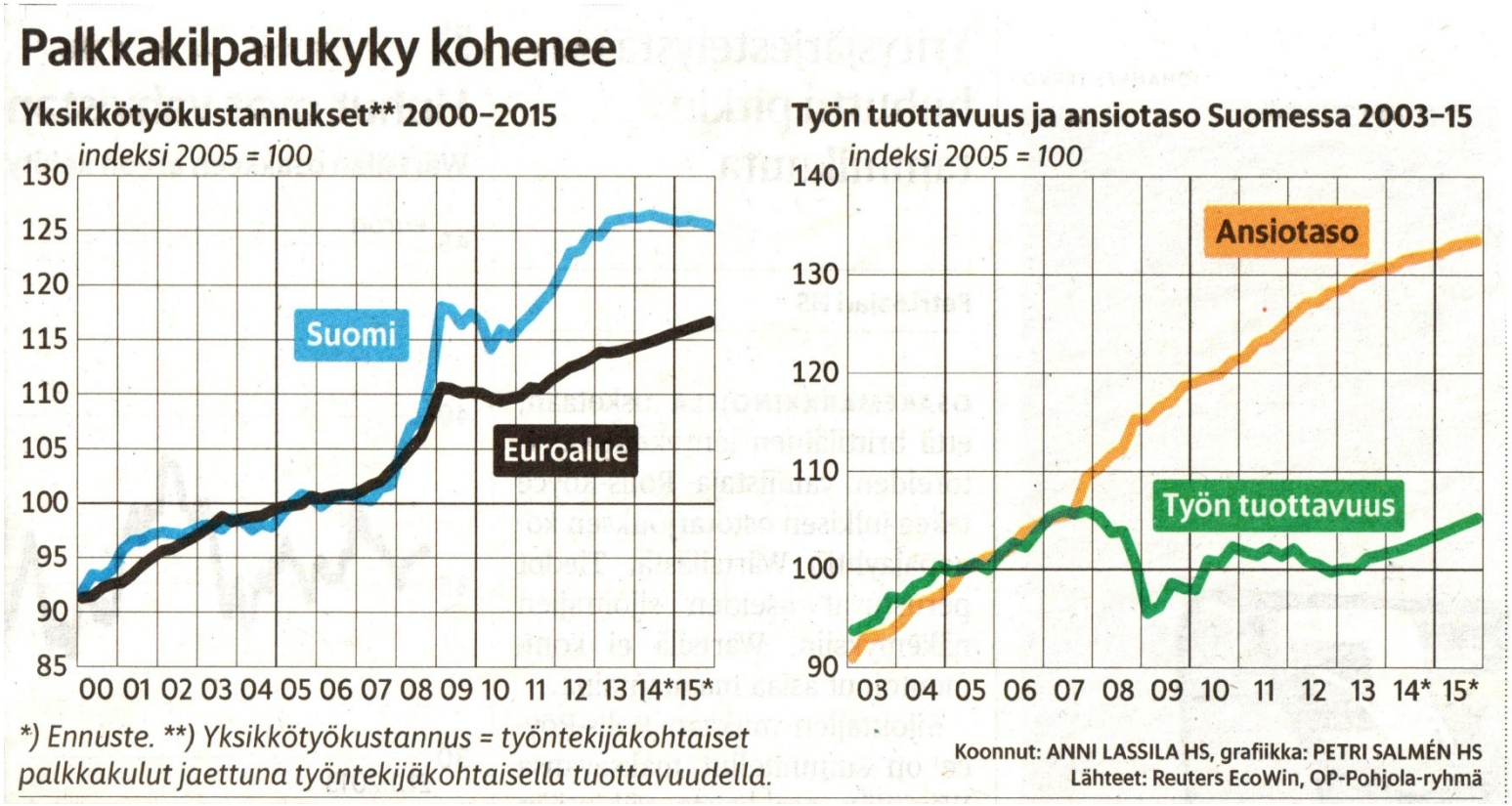

Miten kävi:
Sopimuskorotukset Suomessa, Saksassa ja Ruotsissa, kaikki palkansaajat

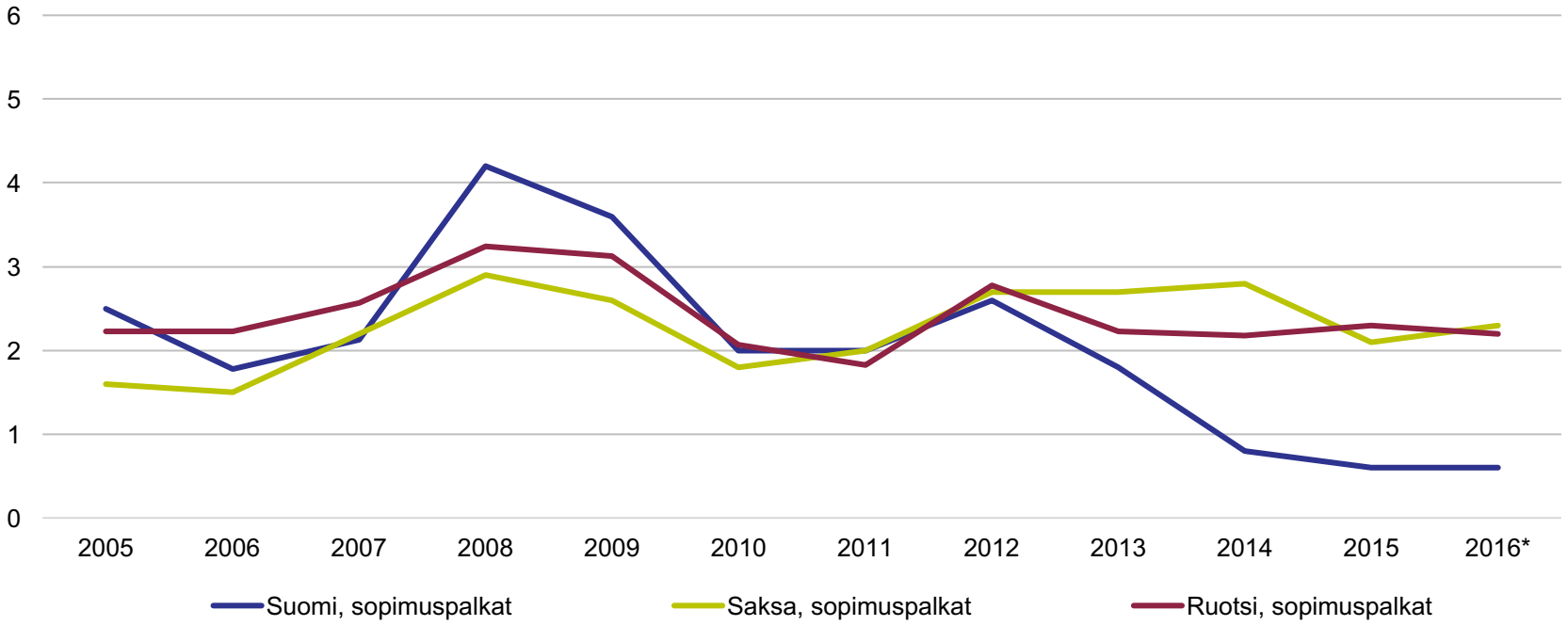

Suomessa odotettiin 4-5 vuotta (2008 alkaen) ennen kuin palkkojen tasaantuminen alkoi

Tuottavuuskehitys kuitenkin heikkoa Suomessa

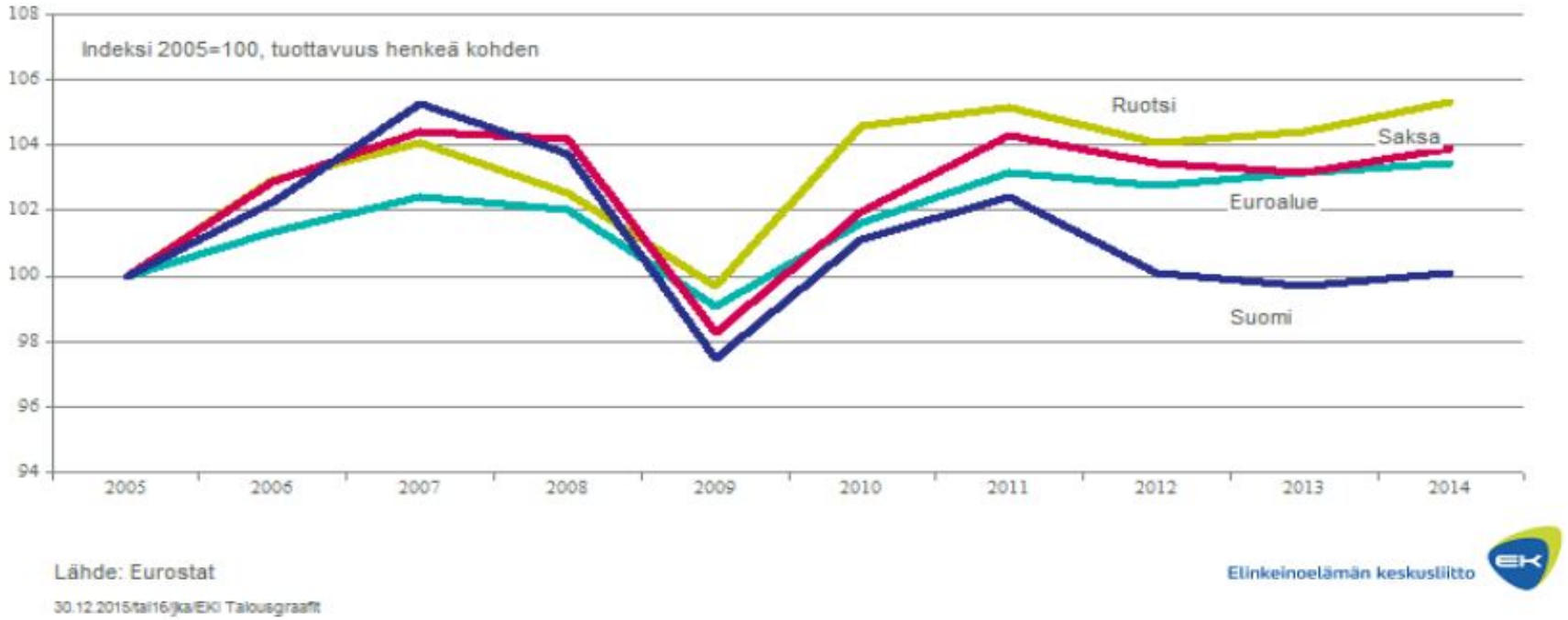

Työllisten määrä liian pieni, työttömyys laskee hitaasti

Country	Employment rate, %, 2016-Q1	Unemployment rate, %, 2016-Q1
Iceland	85.2*	3.2
Switzerland	80.6*	4.7*
Sweden	76*	7.1
Norway	74.7	4.7
New Zealand	74.5	5.7
Germany	74.1*	4.3
Netherlands	74.1*	6.5
Japan	74	3.2
Denmark	73.9*	5.9
United Kingdom	73.3	5*
Canada	72.5	7.2
Australia	72.4	5.8
Estonia	71.8*	6.5
Austria	71.3*	6
Czech Republic	70.7*	4.2
United States	69.3	4.9
Finland	68.5*	9.2
Israel	68.2	5.2
OECD	66.5*	6.4
Korea	65.9	3.8

Suhdanne kääntynyt hitaaseen nousuun

Bkt kasvoi 2016 1,4%

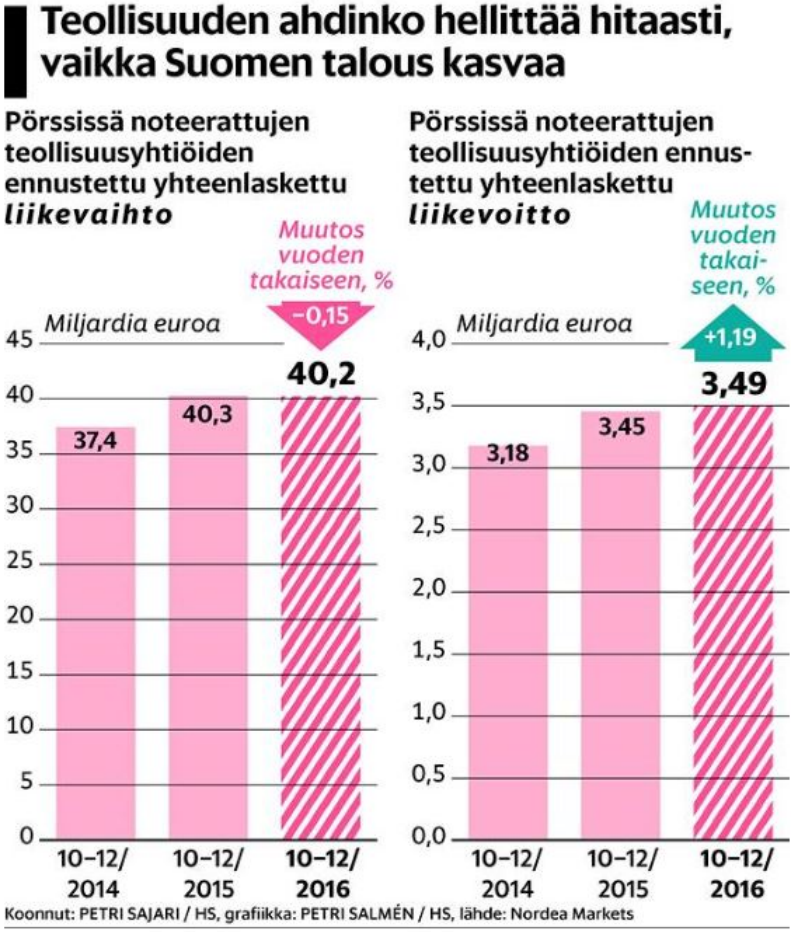

25 suurimman yrityksen liikevaihto 2016 laski 13,6 mrd €,
25 seuraavan liikevaihto kasvoi 2,4 mrd

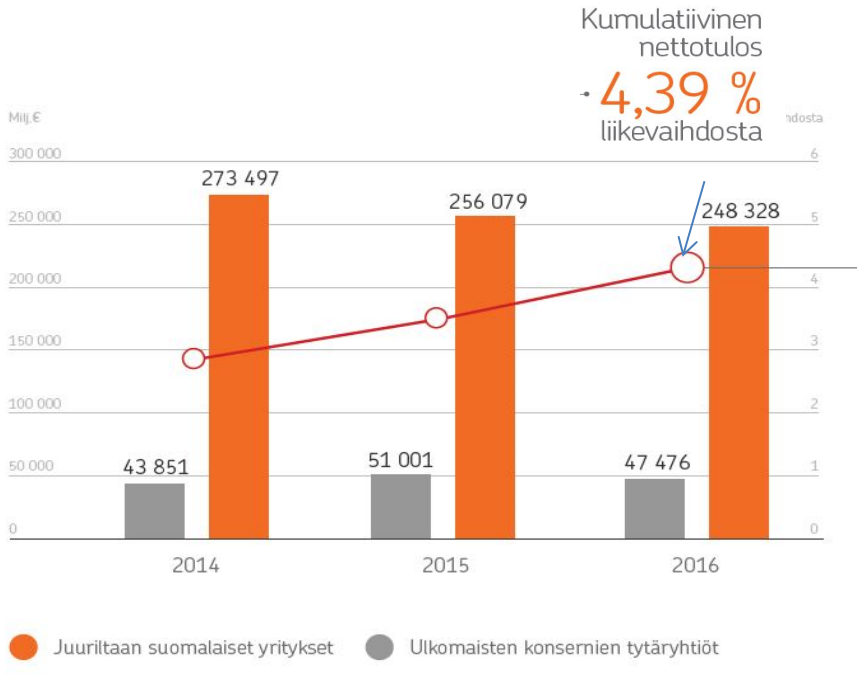

Luottamus nousuun kasvanut

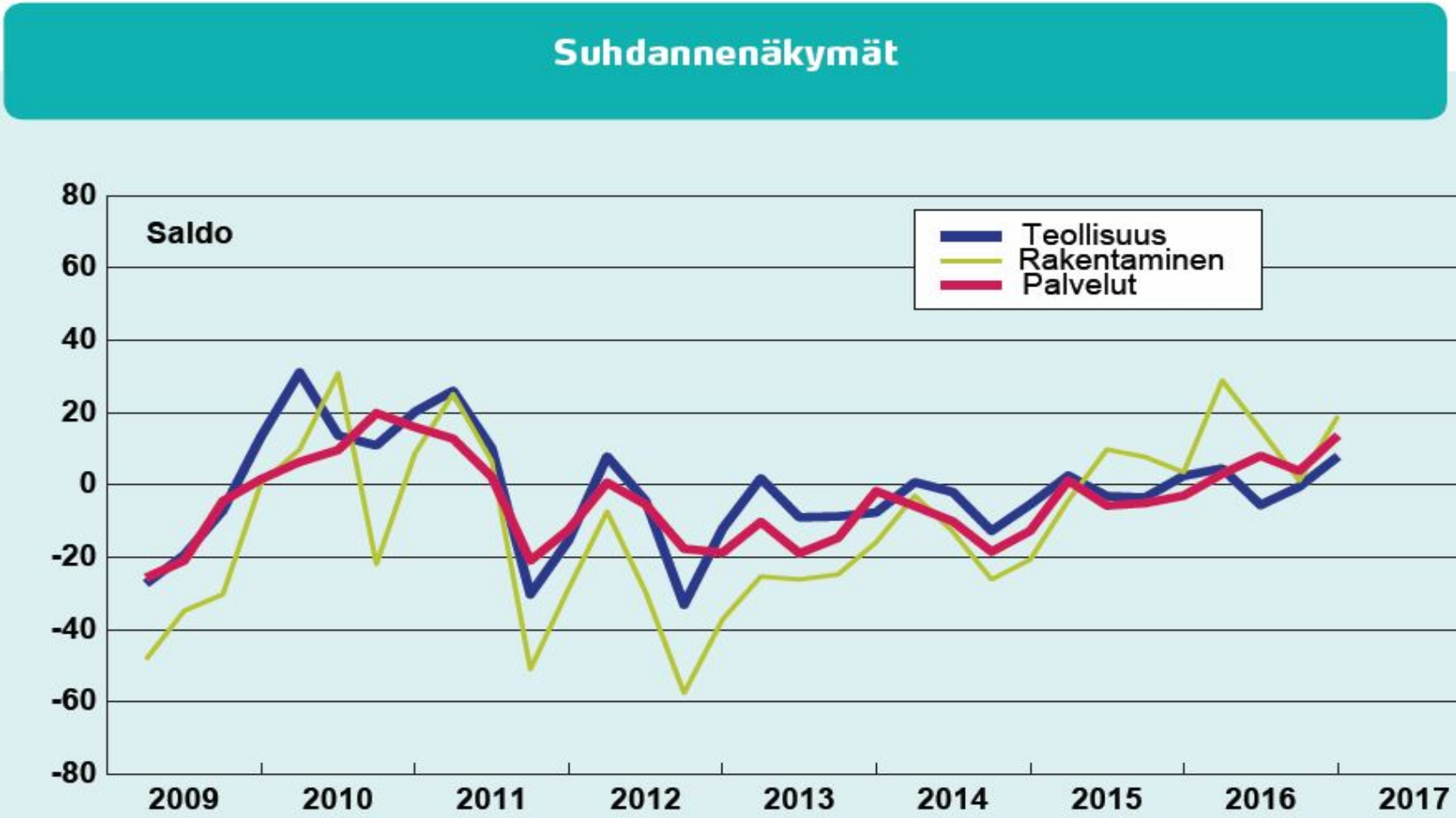

Investoinnit tasapainottavat vaihtotasetta ja nostavat tuottavuutta

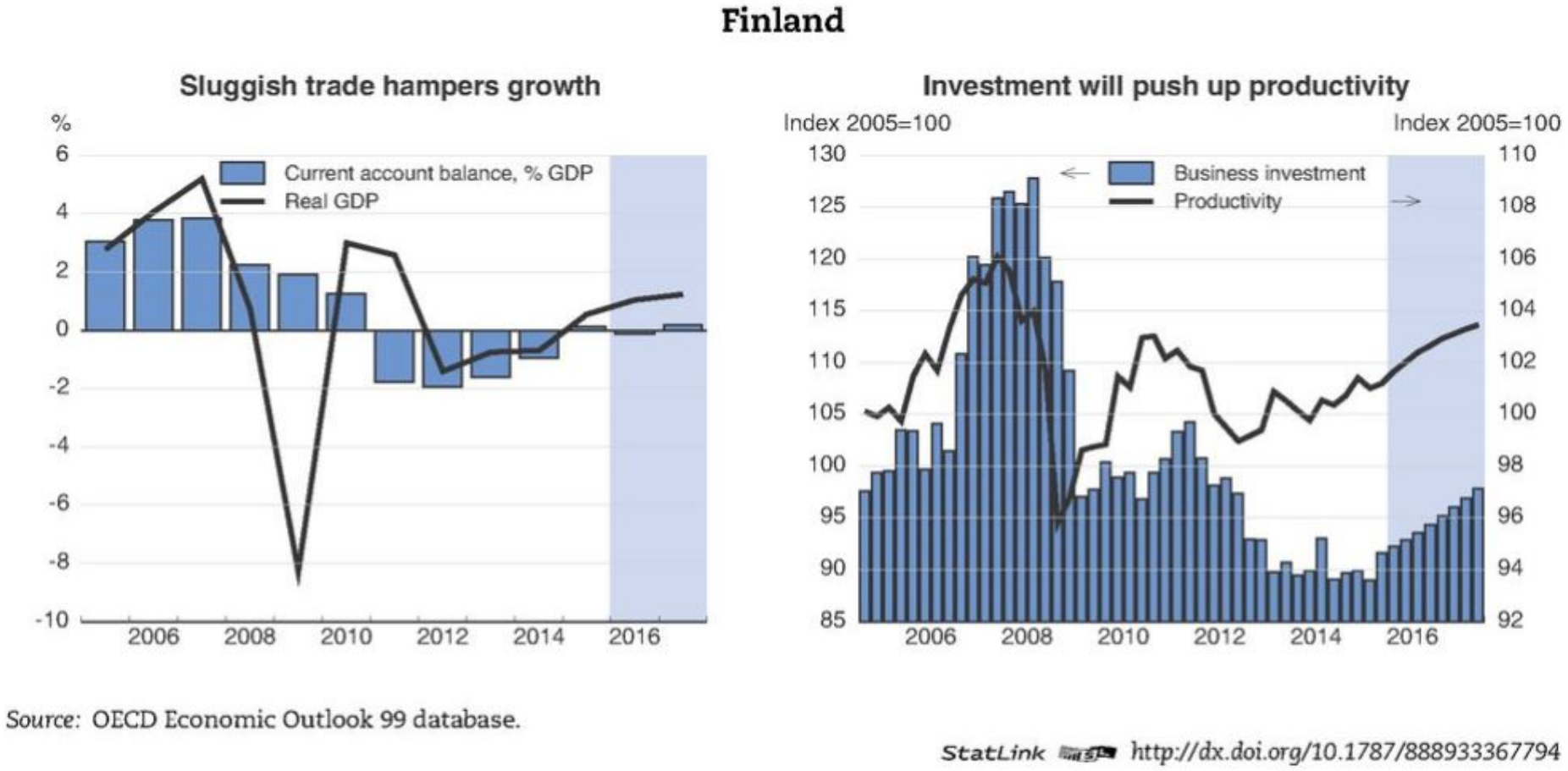

Source: OECD Economic Outlook 99 database.

StatLink http://dx.doi.org/10.1787/888933367794

Suomessa talouskasvu voimistuu tänä vuonna

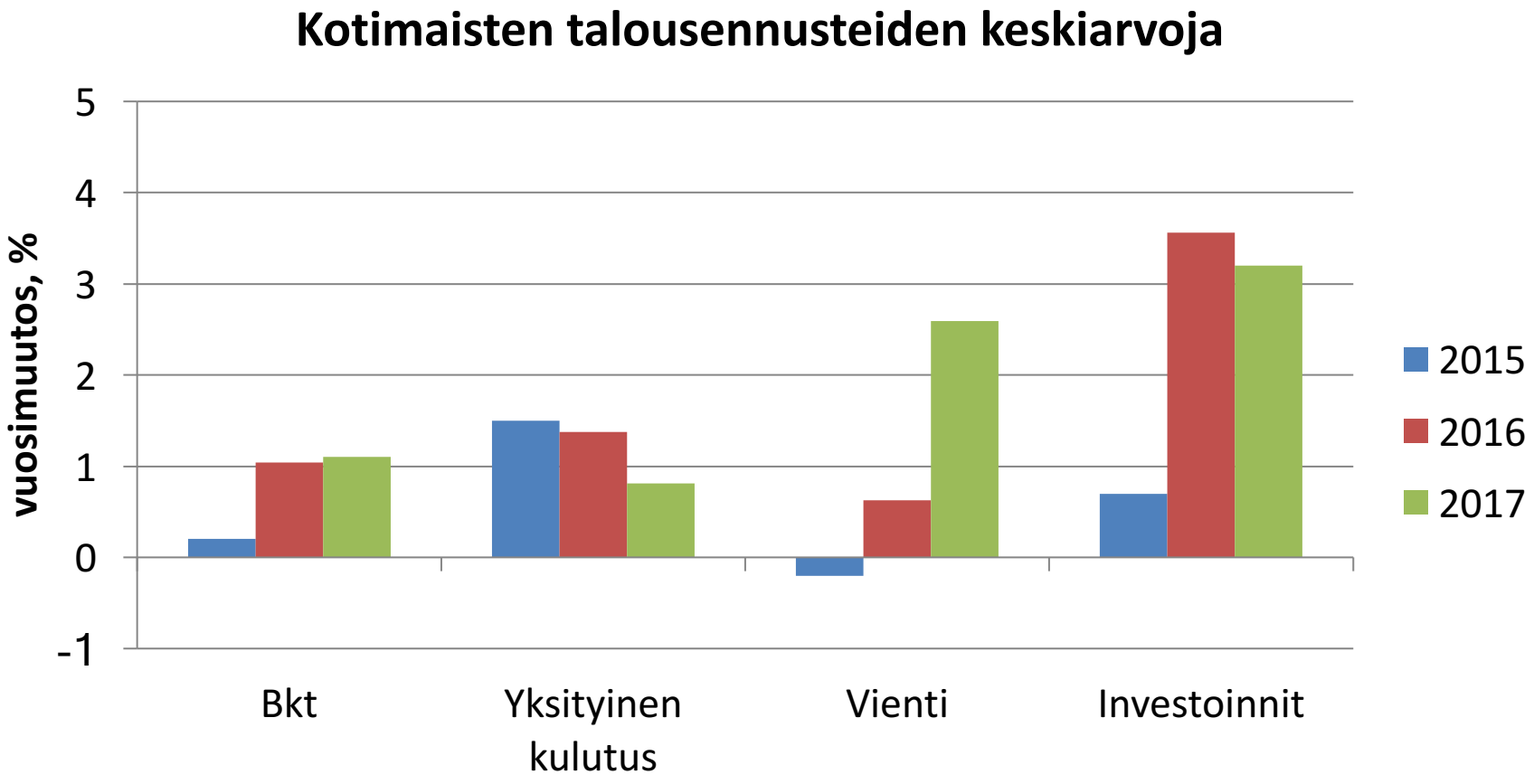

Vienti vähitellen nousun veturiksi

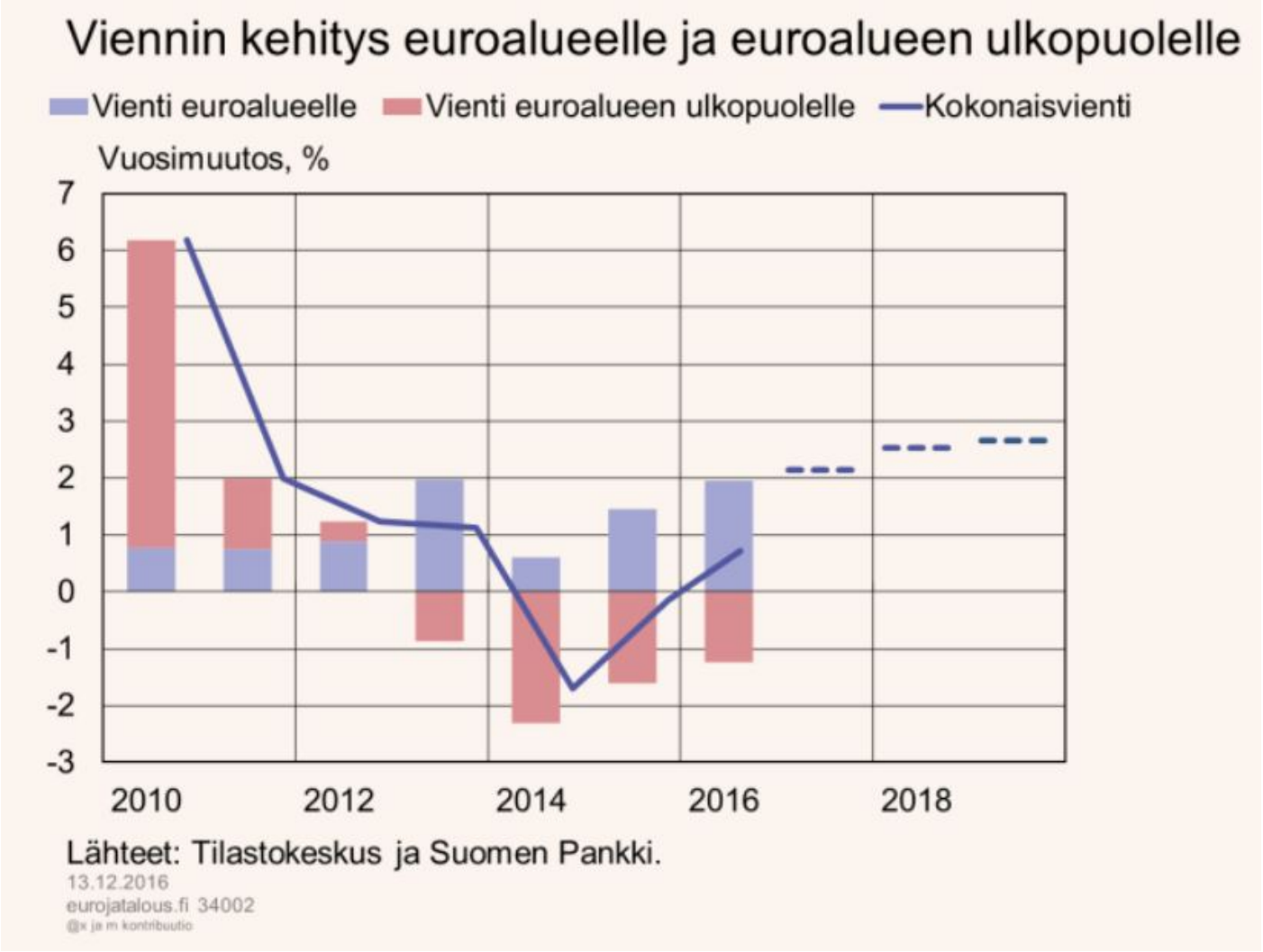

Suhdanne kääntynyt hitaaseen nousuun

- Lähivuodet Bkt kasvaa 1-2 %/vuosi
- Valtionvelka kasvaa edelleen. 2017 budjetissa kasvaa 6 mrd € (reilut 1000 €/asukas/vuosi). Nykytaso noin 22 000 €/asukas. Julkinen velka kasvava ongelma edelleen.
- Työllisyysasteen nousu hidas, tavoite (min. 72 %) voidaan saavuttaa 2020-luvun alussa

Ulkomaankaupan taseet

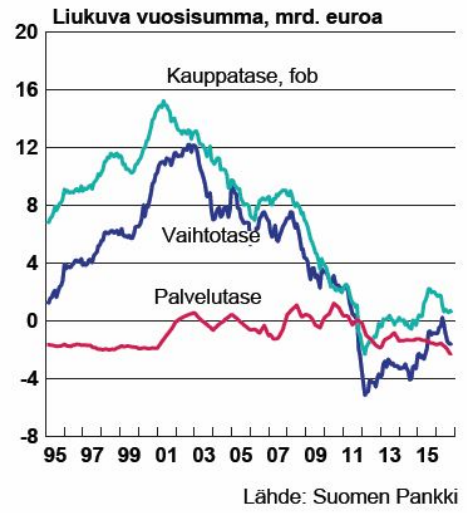

Lähde: Suomen Pankki

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

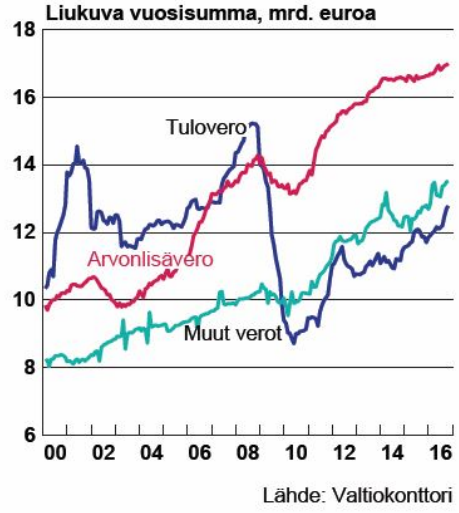

Lähde: Valtiokonttori

Valtiontalouden tulot ja menot

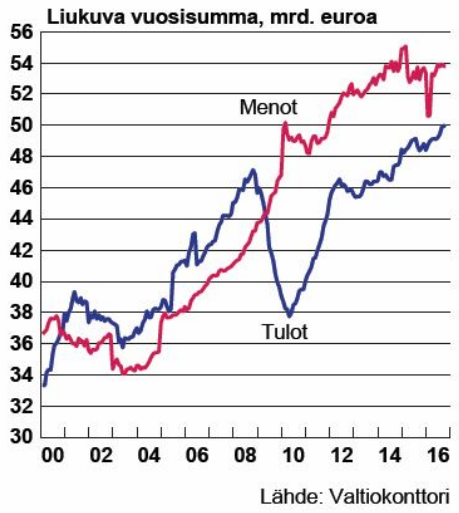

Lähde: Valtiokonttori

- Lisää leikkauksia julkisella puolella odotettavissa
- Sosiaaliturva uudistettava osallistuvaan suuntaan (Osallistumislisä? Asuntotuki?)
- Sisäinen devalvaatio edelleen työllisyyden kasvun edellytys
- Korkopolitiikka edelleen elvyttävää

Millä menestytään?

- Vanhat teollisuudenalat elpyvät maailmanmarkkinoiden kasvun myötä
- Tehokkuus paranee investoinneilla
- Startupit lisääntyvät ja saavat vähitellen rahoitusta
- Pankkien lainanannon rinnalle vippifirmat myös yrityksille ja yli 1 M€:n kokoluokkaan (korkotaso 7-12 %/v)
- Investoinnit kasvussa. Puunjalostuksessa (kartonkisellu) boomi. Biotuotetehtaita
- Työmarkkinoiden jäykkyydet poistunevat hitaasti (KIKY, ”nollatuntisopimukset”, paikallinen sopiminen)
- Maahanmuutto tasaantunut ja tarjoaa vähitellen työvoimaa
- Hyvinvointivaltiossa vähitellen panostus työllisyyteen (”osallistumisraha”)
- Bengt Holmström: ”Talouskriisien aikana on perustettu enemmän menestyviä yrityksiä kuin hyvinä aikoina. Uusia innovaatioita keksitään silloin, kun se on välttämätöntä. Innovaatiot eivät synny pelkästään rahalla. Liiallisesta rahasta on usein suoranaista haittaa”.
  Holmströmin mukaan työmarkkinoista pitäisi tehdä aiempaa joustavammat. Paikallinen sopiminen kuuluu hänen ajattelussaan samaan kategoriaan.
  Hän nimeää kuvailemansa ilmiön **työn tasa-arvoksi**.
  Ihmisten juurettomuuden tunteet johtuvat hänen mielestään siitä, että heillä ei ole mielekästä työtä, jolla he voivat antaa oman panoksensa yhteiskuntaan.
- Koska nykyinen yleissitovuus lakkaa?

Rakennustuotannon arvo vuonna 2015 yhteensä 29,2 mrd. €

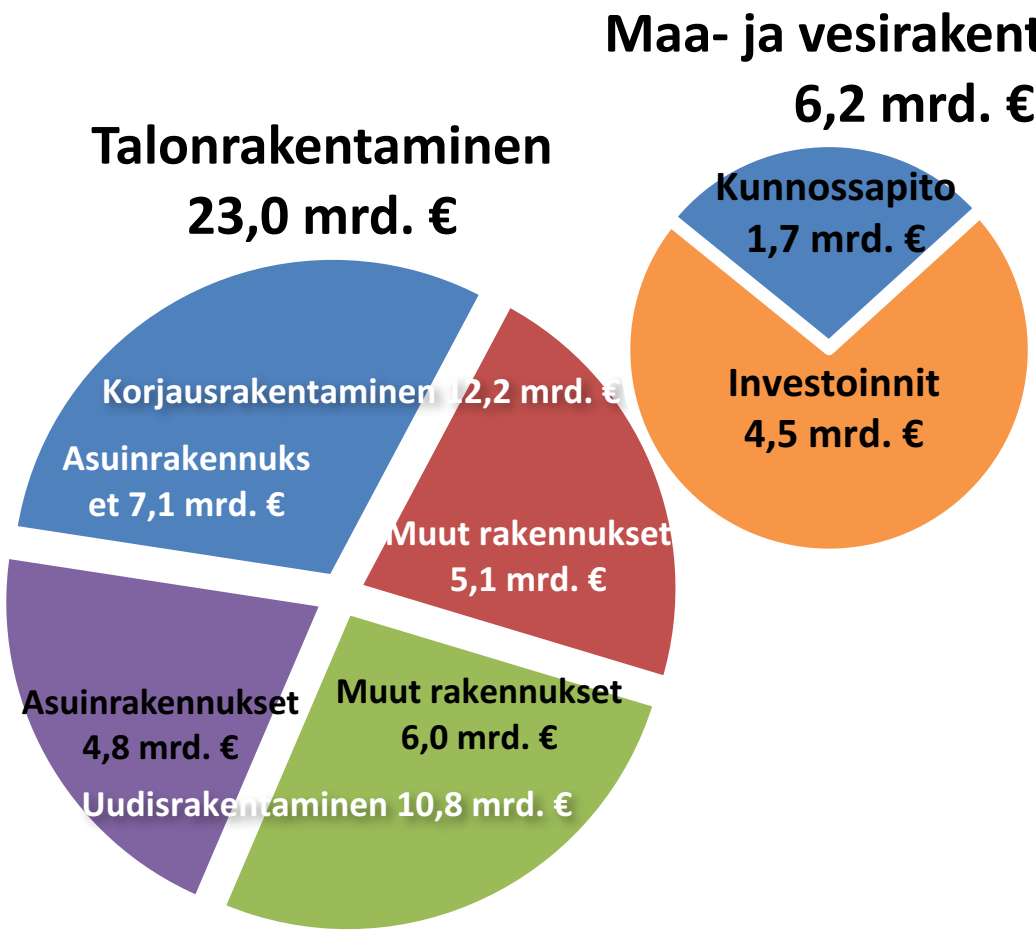

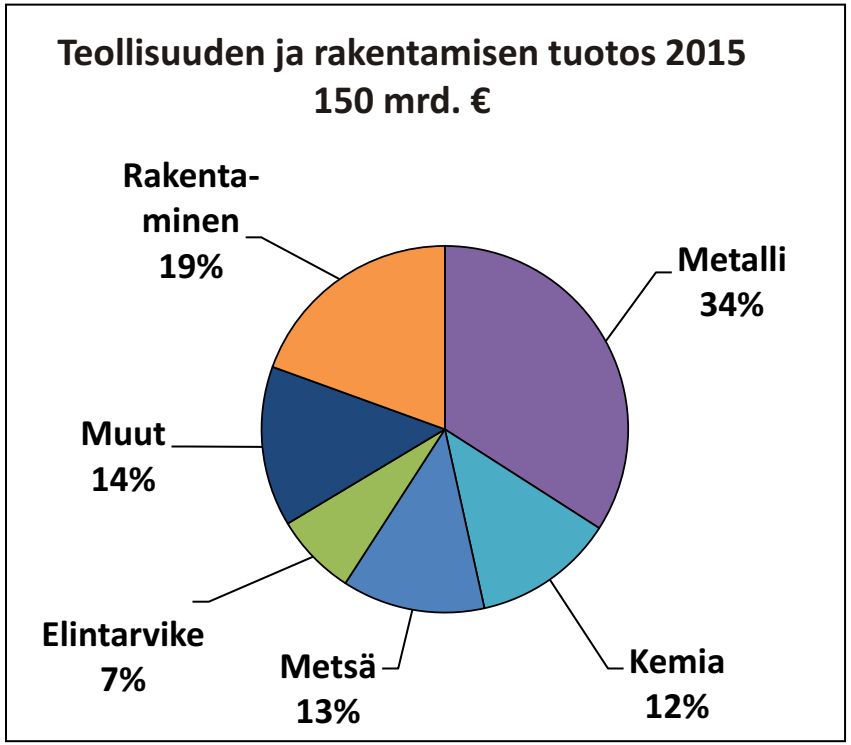

Lähde: Forecon Oy, Tilastokeskus

Uudistalonrakentaminen selvässä kasvussa

Talonrakennustuotanto, kaikki rakennukset

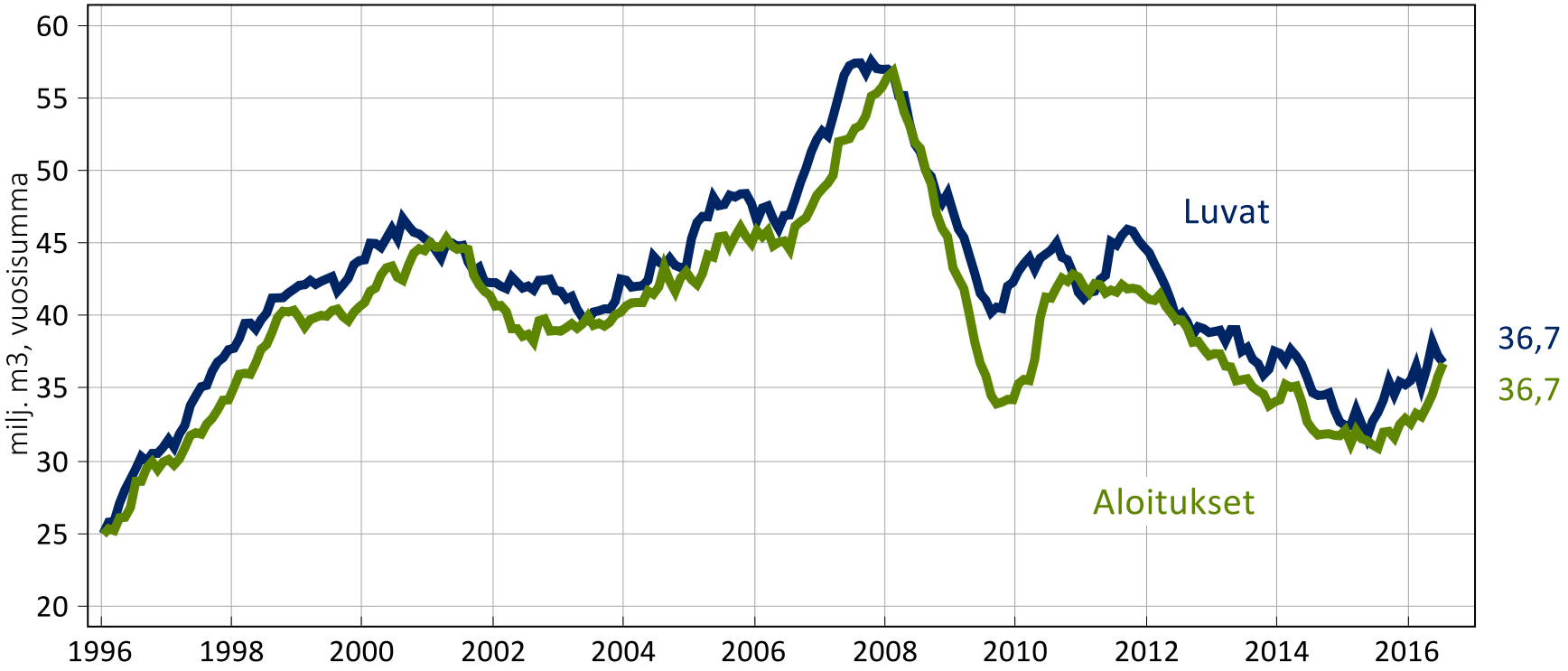

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT

RT:n asuntoennuste

Asuntoaloitukset	2014	2015	2016	2017	2018
Asuntoja, kpl					
Rivi- ja kerrostalot	18 400	26 000	30 300	27 700	25 200
Vapaarahoitteiset asunnot	11 000	17 500	22 300	19 200	16 700
ARA-asunnot	7 400	8 500	8 000	8 500	8 500
Omakotitalot	6 700	6 600	6 600	7 000	7 500
Vapaarahoitteiset asunnot	6 700	6 600	6 600	7 000	7 500
Muut rakennukset	200	600	500	300	300
Yhteensä	25 300	33 200	37 400	35 000	33 000
Vapaarahoitteiset asunnot	17 900	24 700	29 400	26 500	24 500
ARA-asunnot	7 400	8 500	8 000	8 500	8 500

ARA-asunnot sisältävät myös takauslaina-asunnot

Lähde: Tilastokeskus, ARA, RT

Vapaarahoitteisten kerrostaloasuntojen kysynnän ennakoidaan vähentyvän ensi vuonna

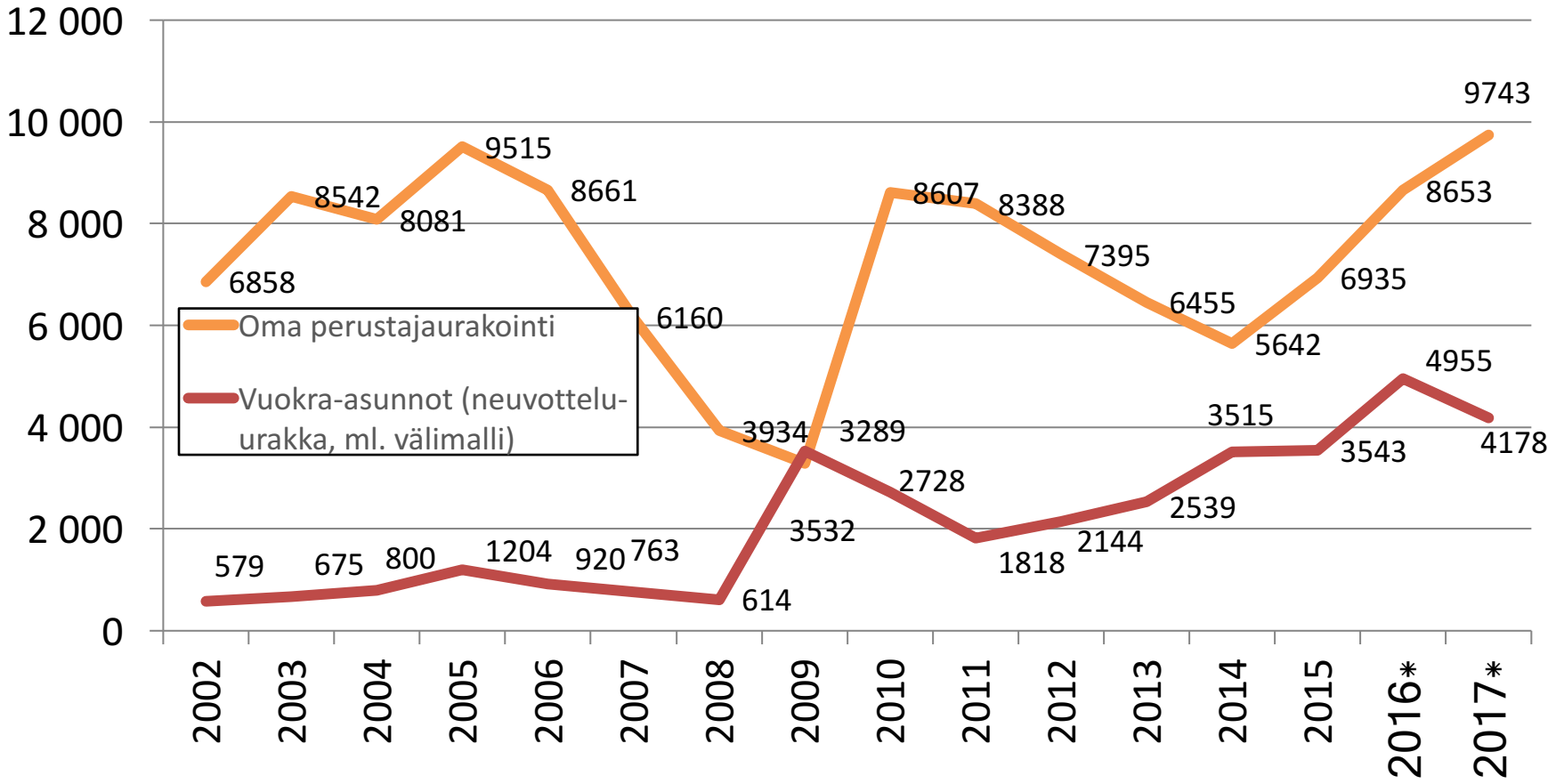

Lähde: RT Asuntotuotantokysely lokakuu 2016

Valmiiden myynnissä olevien asuntojen määrä

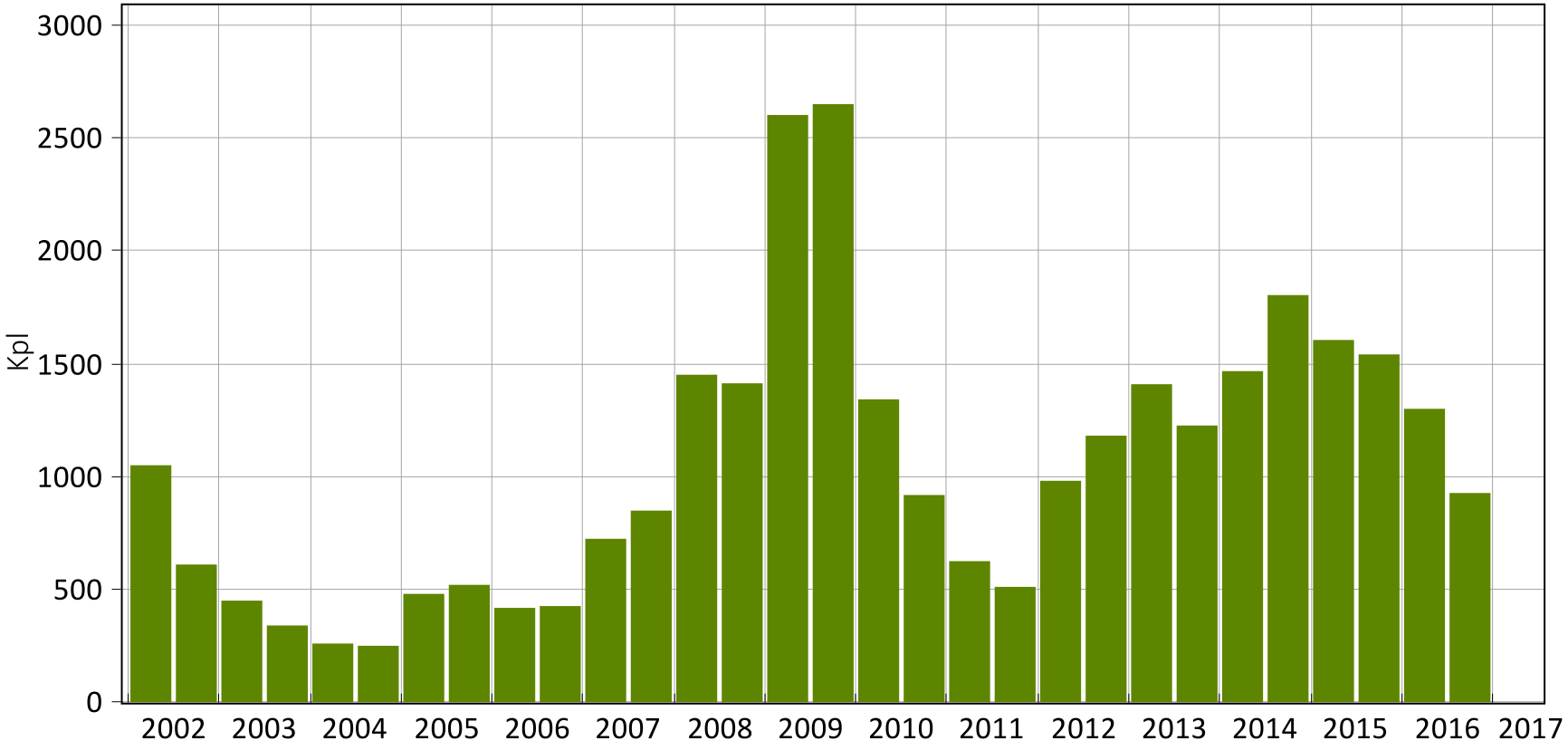

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT, Asuntotuotantokysely

Korjausrakentamisen kasvuvauhti hidastuu

- Uudisrakentamisen vauhdittuminen vähentää kysyntää korjauspuolella
- Aiempina vuosina myönnetyt avustukset eivät enää vaikuta
- Toimitilapuolen korjaaminen vähentynyt heikossa suhdanteessa
- Asuinrakennusten korjaamista ylläpitää energiatehokkuuden ja laatutason parantaminen
- Rahoitus asettaa rajoitteita myös korjausrakentamiselle väestöltään vähenevillä alueilla

Korjausrakentamisen tuotos

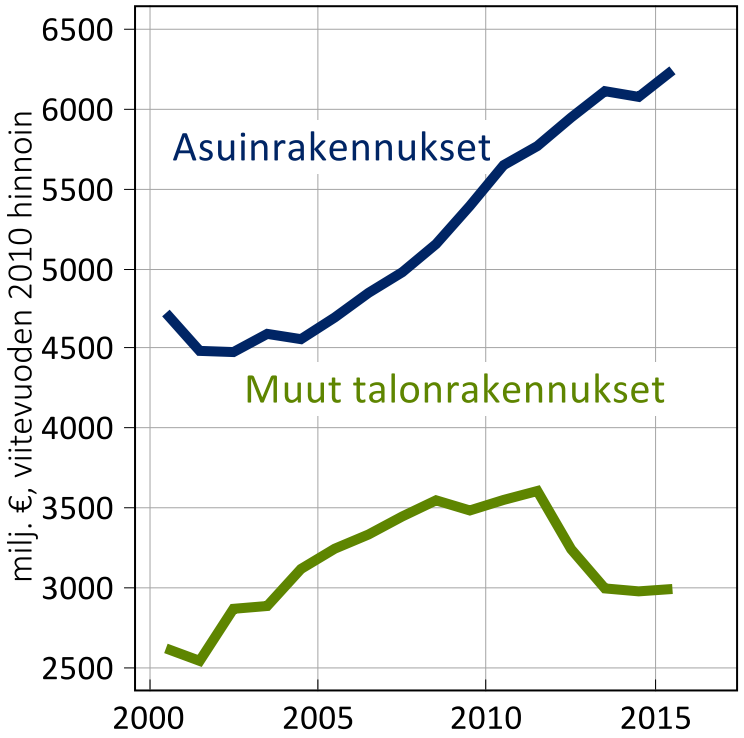

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT, Tilastokeskus

Rakentamisen työllisyys

Rakentamisen työlliset

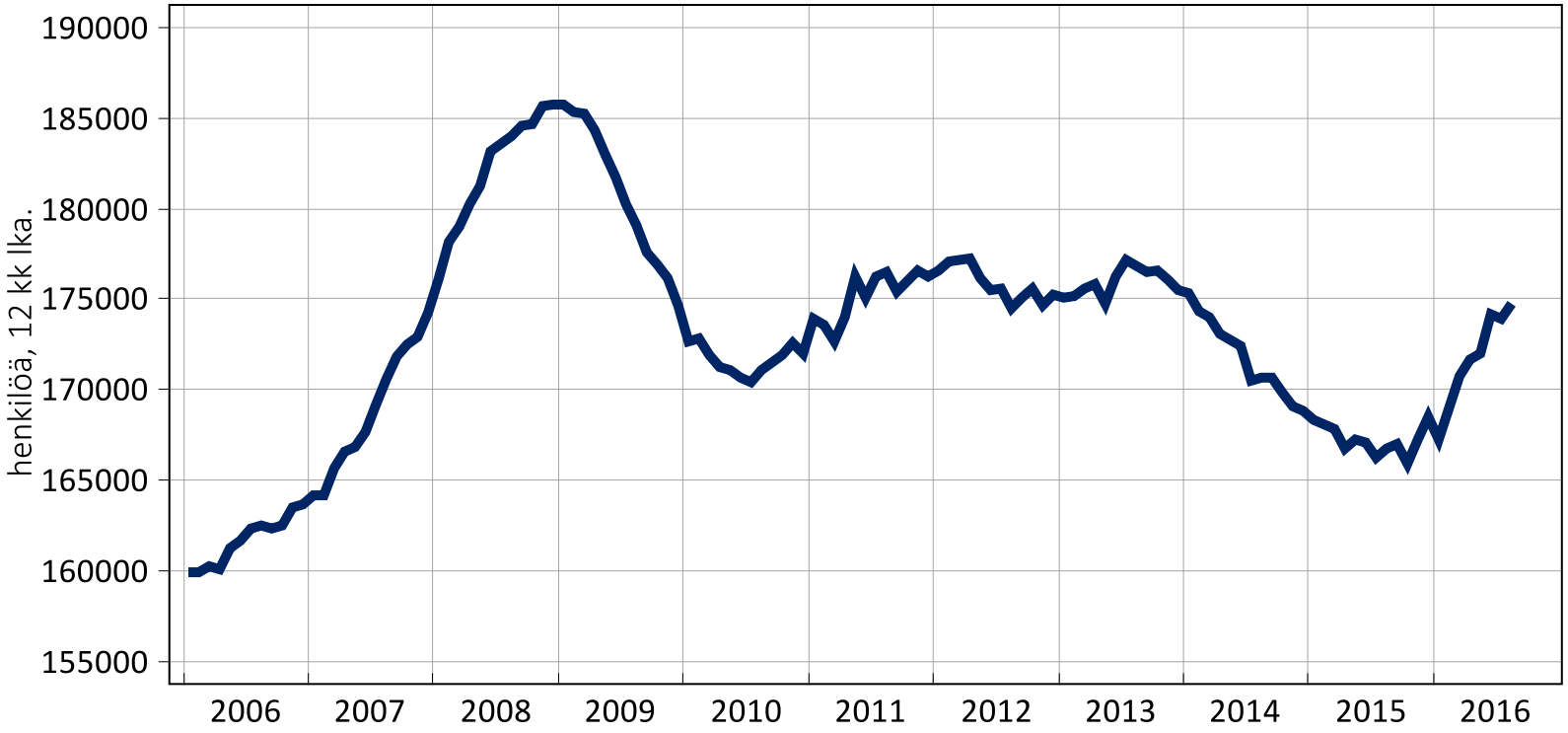

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT

Ulkomaalaisten työntekijöiden osuus talonrakennustyömailla 2007-2016

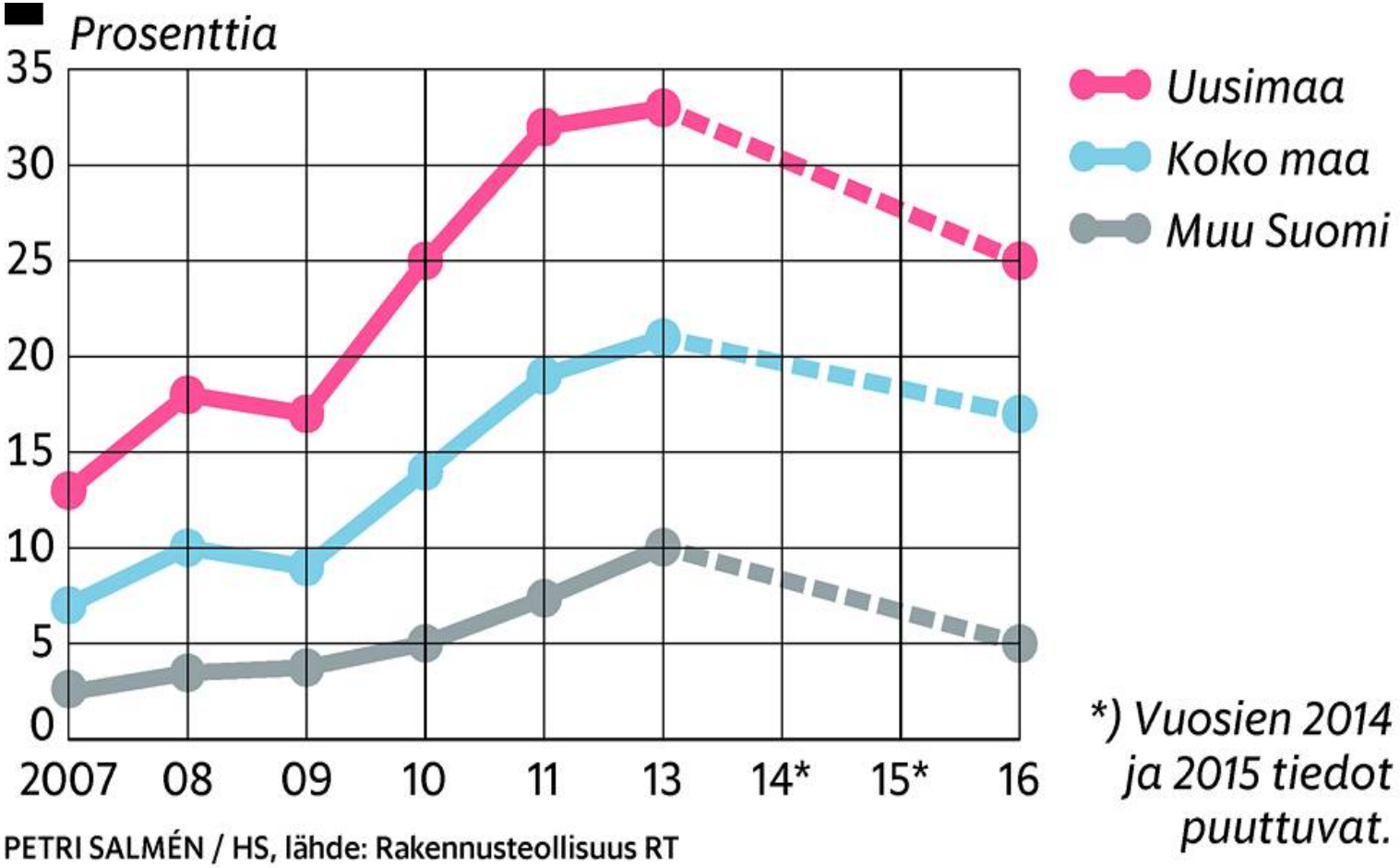

Ammattitaitoisen työvoiman saanti noussut suurimmaksi tuotantoa rajoittavaksi esteeksi

Rakennustuotannon kasvun esteet

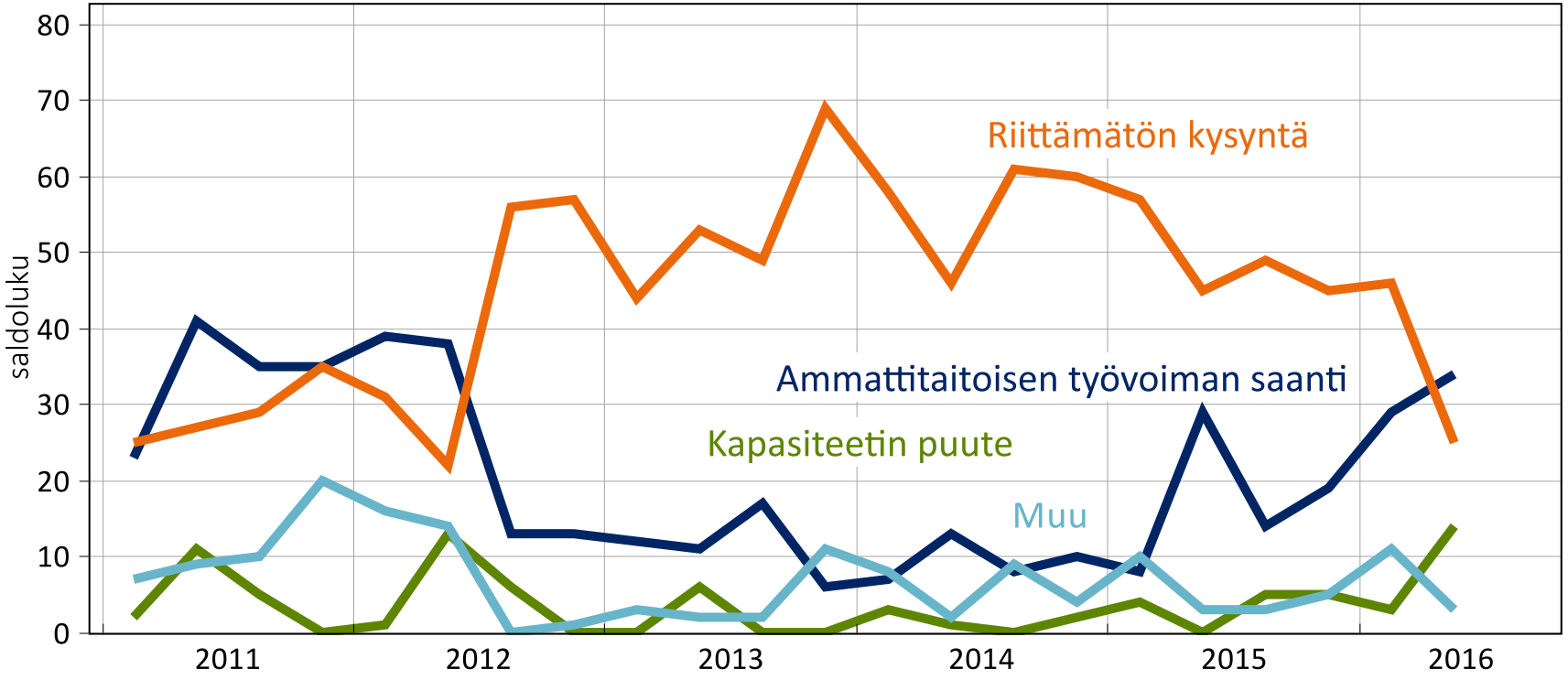

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT

Rakennusteollisuuden kannattavuus

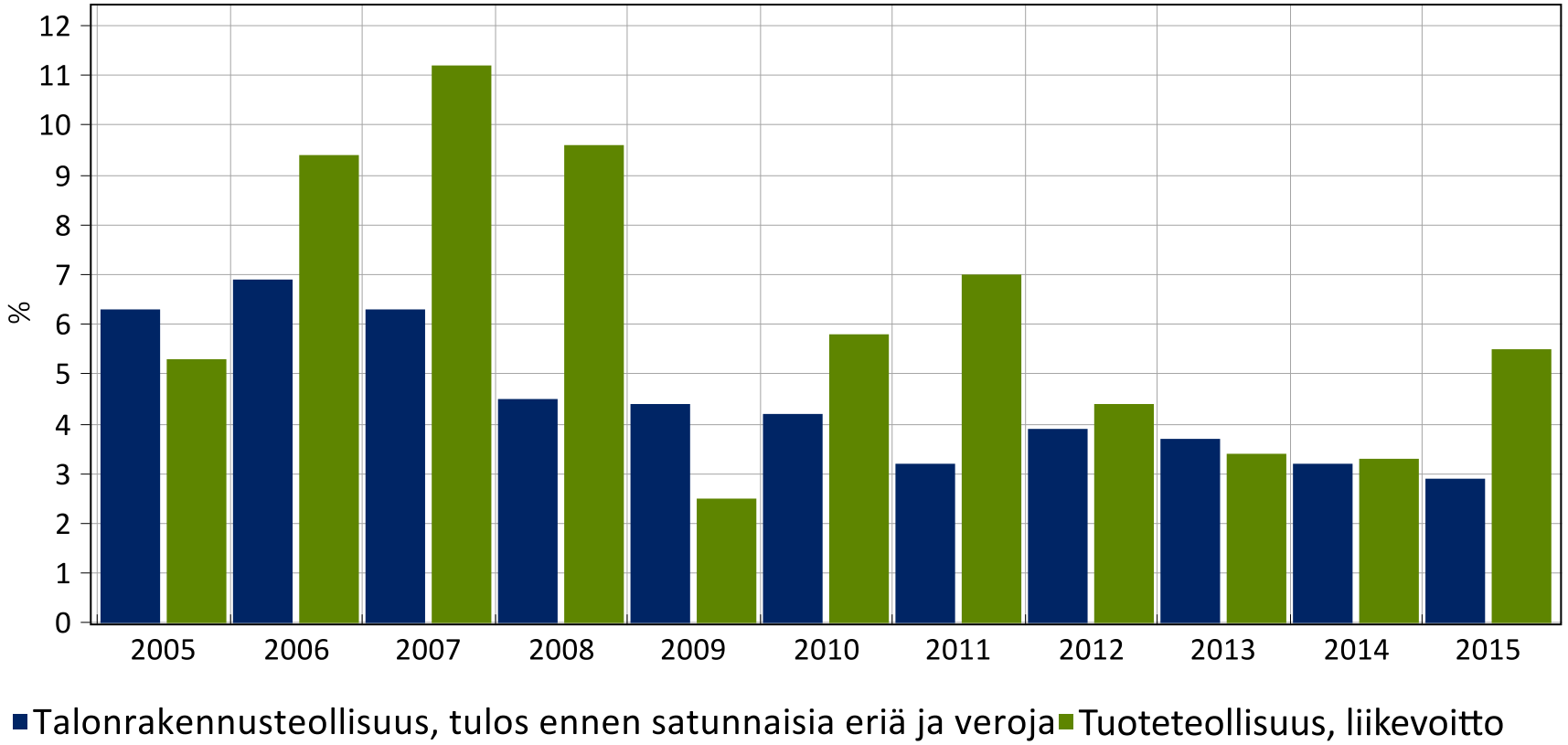

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT, Kannattavuusselvitys

Rakennusliikkeiden kotimainen tilauskanta

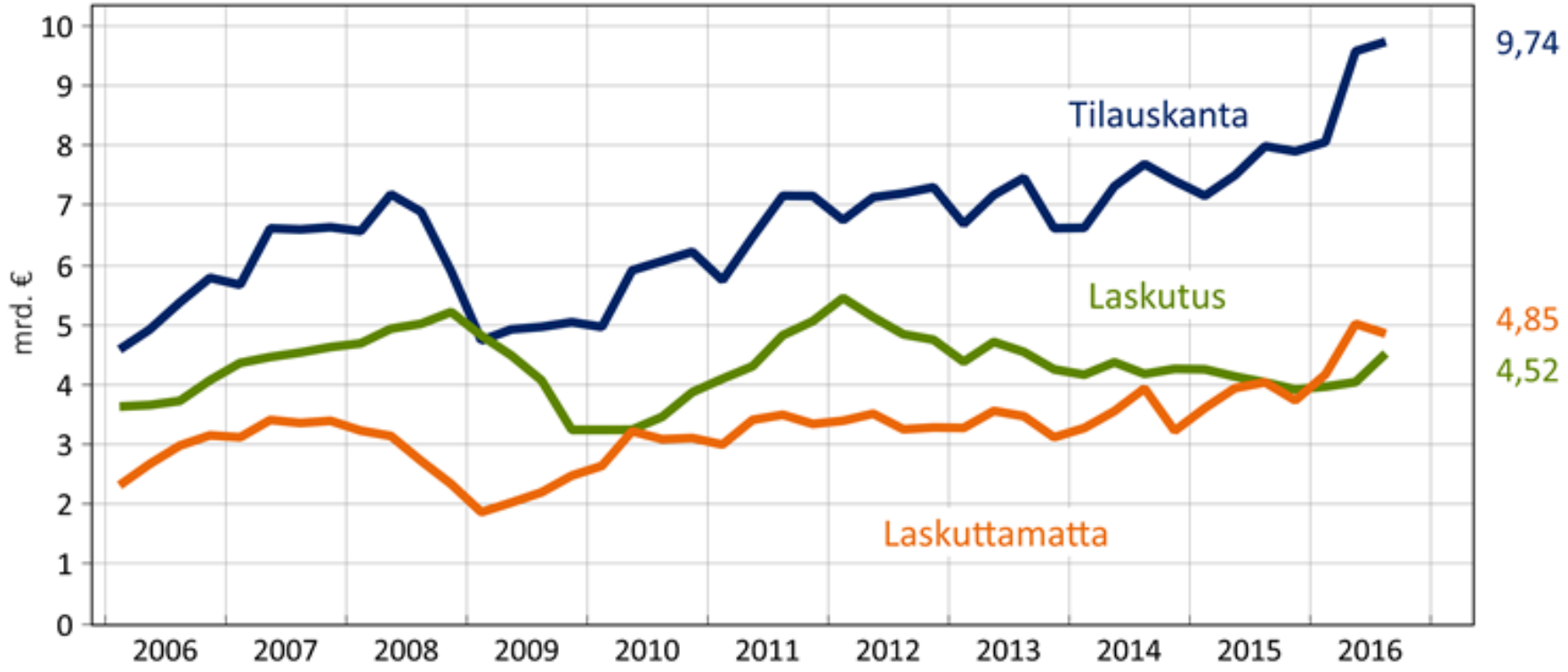

Lähde: Macrobond/Rakennusteollisuus RT, Tilauskantakysely

6.2.2017

Lujatalo Oy
YHDESSÄ RAKENTAEN

FESCON

Lujabetoni